

Οι μεταβολές στα Στοιχεία του Ενεργητικού από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων: Η περίπτωση ενός υπο-κλάδου Εισηγμένων εταιρειών

Μιχαήλ Ν. Διακομιχάλης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) αποσκοπεί στην εναρμόνιση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, έτσι ώστε να απεικονίζουν κατά το δυνατόν την πραγματική χρηματοοικονομική κατάσταση και τις οικονομικές επιδόσεις τους. Παρά την υποχρεωτική εφαρμογή των Δ.Λ.Π. από το 2004 και την εμφάνιση των πρώτων δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα το 2005, ορισμένες επιχειρήσεις ανά τον κόσμο επέλεξαν νωρίτερα την εθελούσια εφαρμογή τους. Αποτέλεσμα αυτής της επιλογής ήταν η διενέργεια ενός αριθμού μελετών που επικεντρώθηκαν στον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων αυτών και στον εντοπισμό των πιθανών πλεονεκτημάτων τους από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. Μελέτες των AL-Basteki (1995), Murphy (1999), El-Gazzar, Finn και Jacob (1999) καθώς και του Tarca (2002) έδειξαν ότι οι επιχειρήσεις που εφάρμοσαν οικιοθελώς τα Δ.Λ.Π. έχουν ως κοινό γνώρισμα την διαπραγμάτευση της εισαγωγής τους σε διάφορα ξένα χρηματιστήρια και τη μεγάλη εξωστρέφεια των πωλήσεων τους.

Διεθνείς μελέτες έδειξαν ότι η λογιστική τυποποίηση σε επίπεδο ευρύτερο των συνόρων μιας χώρας παρέχει ακριβέστερα στοιχεία και πληροφορίες συγκριτικά με τα τοπικά λογιστικά συστήματα κάθε χώρας. Οι Zimmermann και Gontcharov (2003), έδειξαν ότι οι Γερμανικές επιχειρήσεις προσφεύγουν σε προσαρμογή (manipulation) των κερδών τους προς όφελός τους. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τα Αμερικάνικα Λογιστικά Πρότυπα (US GAAP) παρουσιάζουν περισσότερο ακριβή και ως εκ τούτου αξιόπιστα κέρδη.

Στη μελέτη δείγματος επιχειρήσεων προερχόμενο από διάφορες χώρες που ανέλυσαν οι Barth, Landsman και Lang (2005), το συμπέρασμα ήταν ότι οι επιχειρήσεις νοθεύουν (manipulate) τα κέρδη τους λιγότερο, όταν εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π. Τέλος, μελέτες που αναφέρονται στο θέμα και στην αναγκαιότητα της ουσιαστικής εναρμόνισης είναι αυτές των Street, Gray και Brayant (1999), Murphy (1999), Rahman, Perera και Ganesi (2002), Street και Gray (2002) καθώς και των Larson και Street (2004). Ανάλογες μελέτες που ερεύνησαν τη διαδικασία και τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες και στην Ε.Ε. είναι, των

Schipper (2005), Whittington (2005), Hung M., Subramanyam (2005), κ.ά. Για τη σύγκριση των Δ.Π.Α. με εγχώρια Λογιστικά Πρότυπα οργανωμένων Κεφαλαιαγορών έχουν διεξαχθεί αρκετές έρευνες. Παράδειγμα αποτελούν οι έρευνες των Sami και Zhou (2004) καθώς και των Lin και Chen (2005), οι οποίοι συνέκριναν τα Δ.Α.Π. με τα Κινέζικα Λογιστικά Πρότυπα (Κ.Α.Π.), ενώ ανάλογες έρευνες στην Ελλάδα έχουν πραγματοποιηθεί από τους Apostolou et al (2010), Apostolou and Dimitras (2010), Διακομιχάλη και Τούντα, (2007), Spathis and Georgakopoulou (2007), Diakomihalis and Georgakopoulou E. (2007), Apostolou et al (2006), στις οποίες διερευνήθηκαν θέματα που σχετίζονται άμεσα με τις επιδράσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων λόγω της μετάβασης από τα Ε.Α.Π. στα Δ.Α.Π.

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται τη διερεύνηση των διαφορών οι οποίες προκύπτουν στα μεγέθη των ισολογισμών των εισηγμένων επιχειρήσεων του υποκλάδου «Ταξίδια - Αναψυχή» σύμφωνα με την κατάταξη την οποία έχει προσδώσει το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), ως αποτέλεσμα της μετάβασης από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Α.Π.) στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Επιπλέον, γίνεται σύντομη παρουσίαση των σχετικών Δ.Α.Π., η διαδικασία της Αποτίμησης και οι λογαριασμοί που διαμορφώνουν τις μεταβολές του Ενεργητικού.

Ειδικότερα στην Εμπειρική έρευνα της παρούσας μελέτης, διερευνώνται οι εταιρείες που ανήκουν στον υπο-κλάδο «Ταξίδια και Αναψυχή». Προαπαιτούμενο στοιχείο για την επιλογή και εξέταση των εταιρειών ήταν να είναι εισηγμένες όλες στο Χ.Α.Α.

Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται 12 επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στις αγορές των Αεροπορικών και Θαλάσσιων Μεταφορών, Ξενοδοχείων και Εστίασης. Εξαίρεθηκαν για λόγους ομοιογένειας 2 επιχειρήσεις από το δείγμα της έρευνας (Ιντραλότ και ΟΠΑΠ), λόγω του ότι το αντικείμενό τους εντάσσεται στην κατηγορία των «Τυχερών Παιχνιδιών».

Τα υπό εξέταση στοιχεία αντλήθηκαν από τις ηλεκτρονικές σελίδες των επιχειρήσεων και από τις αντίστοιχες σελίδες του Χ.Α.Α. όπου είναι δημοσιευμένες οι οικονομικές καταστάσεις του οικονομικού έτους 2004, του τελευταίου έτους πριν την υποχρεωτική εφαρμογή των Δ.Α.Π.. Όλες οι οικονομικές καταστάσεις των εισηγμένων στο ΧΑΑ εταιρειών, το έτος αυτό δημοσιεύτηκαν και με τα δύο πρότυπα (Ε.Α.Π. και Δ.Α.Π.) και αυτό παρέχει τη δυνατότητα της σύγκρισης η οποία είναι απαραίτητη για κάθε εταιρεία και συνεπώς για κάθε δραστηριότητα, ώστε να εντοπιστούν οι διαφορές που επήλθαν στις οικονομικές καταστάσεις και συγκεκριμένα στους ισολογισμούς μετά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Α.Π. Σε κάποιες εταιρείες, οι οποίες είναι όμιλοι επιχειρήσεων, όπως στην Attica A.E., εξετάστηκαν οι οικονομικές καταστάσεις του ομίλου και όχι των επιμέρους επιχειρήσεων της Blue Star Ferries και Srintzis Ferries, οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τη δραστηριότητα «ταξίδια και τουρισμός».

2. ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. ενισχύει την πληροφόρηση και την αξιοπιστία των δημοσιευόμενων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, στοιχείο που αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για τις διοικήσεις, τους οικονομικούς αναλυτές, τις εποπτικές αρχές, τους θεσμικούς επενδυτές. Αποδέκτες και χρήστες της πληροφόρησης είναι αφενός οι διοικήσεις των επιχειρήσεων για τη λήψη των κατάλληλων επιχειρηματικών αποφάσεων, και αφετέρου το επενδυτικό κοινό προκειμένου να διασφαλίσει την απόδοση των κεφαλαίων του (Στεργίου. Λ., 2002, σελ.48).

Τα Δ.Λ.Π. περιλαμβάνουν αυστηρότερες λογιστικές διαδικασίες ως προς την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και τη σύνταξη των οικονομικών εκθέσεων συγκριτικά με τα Ε.Λ.Π. με αποτέλεσμα να συμβάλλουν ουσιαστικά στην ενίσχυση της πληροφόρησης και της αξιοπιστίας των δημοσιευμένων χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Αποτέλεσμα αυτού είναι η δυνατότητα για άντληση κεφαλαίων από τις διεθνείς Κεφαλαιαγορές και η διασφάλιση υψηλών ratings από τους αρμόδιους οίκους αξιολόγησης για τις εισηγμένες εταιρίες. Συγκεκριμένα, με τα Δ.Λ.Π. αποτυπώνεται η αξία μιας επιχείρησης, τα περιουσιακά της στοιχεία και οι χρηματιστηριακές της επενδύσεις σε τρέχουσες ή αγοραίες τιμές (fair value), σε αντίθεση με την εφαρμογή αποκλειστικά του ιστορικού κόστους (historical cost) που προέβλεπε το Ε.Γ.Λ.Σ, ακολουθώντας το Γαλλογερμανικό μοντέλο, και είχε αντικειμενικό σκοπό την προστασία των πιστωτών και τη φορολογική διαφάνεια.

Μια πλήρης σειρά οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει (Φίλος Γ., 2002):

1. τον Ισολογισμό (Balance Sheet)
2. την Κατάσταση Λογαριασμού Αποτελεσμάτων (Income Statement)
3. την Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων (Statement of Changes in Equity)
4. την Κατάσταση Ταμειακών Ροών (Cash Flow Statement)
5. τις επεξηγηματικές σημειώσεις σχετικά με τις χρησιμοποιούμενες λογιστικές πολιτικές και αναγκαίες επεξηγηματικές πληροφορίες των Οικονομικών Καταστάσεων ή Προσάρτημα (Notes to the Financial Statements)

Η πρώτη από τις 5 κατηγορίες στοιχείων που περιλαμβάνουν οι οικονομικές καταστάσεις είναι τα στοιχεία του Ενεργητικού (Assets). Χαρακτηρίζονται ως «ελεγχόμενοι από την επιχείρηση πόροι, ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, από τους οποίους αναμένεται να εισρεύσουν οικονομικά οφέλη στην επιχείρηση».

Ο Ισολογισμός, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1, εμφανίζει τα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαιά της επιχείρησης σε συγκεκριμένο χρόνο, τα οποία αποτυπώνουν την οικονομική κατάστασή της. Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στον Ισολογισμό θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από Σαφήνεια, Συνάφεια, Αξιοπιστία, και Συγκρισιμότητα (Βρουστούρης Π., Πρωτοψάλτης Ν., 2002).

Η υποχρεωτική εφαρμογή των Δ.Λ.Π. ή Δ.Π.Χ.Π. ισχύει από 1/1/2005, και οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών με μετοχές εισηγμένες στα χρηματιστήρια οποιουδήποτε κράτους- μέλους, καταρτίζονται υποχρεωτικά με βάση τα Δ.Λ.Π.. Ο κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου 1606/2002/ Ε.Κ. / 19/7/2002, άρθρο 3, ορίζει ότι «τα υιοθετούμενα Δ.Λ.Π. δημοσιεύονται εξ ολοκλήρου σε κάθε μία από τις επίσημες γλώσσες της Κοινότητας, υπό τύπον κανονισμού της επιτροπής στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γρηγοράκος Θ., 2007:11).

Η δυνατότητα εφαρμογής των μεθόδων της αναπροσαρμογής της αξίας και της εύλογης αξίας όπως διατυπώνονται στα πρότυπα που δημοσιεύει το Σώμα των Δ.Λ.Π.(IASB) καθορίστηκε από τους Κανονισμούς του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 2001/ 65 και 2003 / 41, στους οποίους προσαρμόστηκε η Ελληνική νομοθεσία.

Η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. στην Ελλάδα σηματοδοτήθηκε από τον Νόμο 2992/ 2002, που είχε στόχο την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς και της επιχειρηματικότητας. Η δημοσίευση των πρώτων οικονομικών καταστάσεων για το έτος 2005 με την παράλληλη υποχρεωτική δημοσίευση συγκριτικών στοιχείων του προηγούμενου έτους, κατέστησε το 2004 έτος μετάβασης από τα Ε.Λ.Π. στα Δ.Λ.Π. για τις εισηγμένες στο Χ.Α.Α. ελληνικές επιχειρήσεις.

3. ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ Ε.Λ.Π.

Τα Ε.Λ.Π. σε σχέση με τα Δ.Λ.Π. παρουσιάζουν ορισμένες διαφορές, όπως:

- Τα Ε.Λ.Π. ενδιαφέρονται πρωτίστως για την προστασία της βιωσιμότητας της επιχείρησης «ως κυττάρου της κοινωνικής οικονομίας» (Γρηγοράκος Θ., 2007:14), ενώ τα Δ.Λ.Π. ασχολούνται περισσότερο με την πληροφόρηση των επενδυτών και την εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας των Χρηματιστηρίων Αξιών, αφού πλέον δίνουν τη δυνατότητα σύγκρισης των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών των χωρών - μελών, όχι μόνο σε κοινοτικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο.
- Ουσιαστικές διαφορές λογιστικών αρχών μεταξύ των Ε.Λ.Π. και των Δ.Λ.Π. εντοπίζονται στην εφαρμογή διαφορετικών κανόνων σχετικά με την αποτίμηση ορισμένων επιμέρους περιουσιακών στοιχείων, όπως η αποτίμηση περιουσιακών

στοιχείων στην *εύλογη αξία* τους.¹

- Τα Ε.Λ.Π. υιοθετούν την αρχή του *ιστορικού κόστους*, βάσει του οποίου ορίζεται ότι «τα ποσά των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πρέπει να προκύπτουν από περιουσιακά στοιχεία που έχουν αποτιμηθεί με βάση την αρχή της τιμής κτήσεως ή του κόστους παραγωγής...», σε αντίθεση με τα Δ.Λ.Π. που υιοθετούν την αρχή της *εύλογης αξίας*, παρέχοντας τη δυνατότητα υποκειμενικών εκτιμήσεων, των οποίων είναι δυνατή η επαλήθευση (Γρηγοράκος Θ., 2007:15). Συμπεραίνεται από τα παραπάνω ότι τα Ε.Λ.Π. οδηγούν σε αντικειμενικές εκτιμήσεις, βάσει της αρχής του *ιστορικού κόστους*, ενώ τα Δ.Λ.Π. σε υποκειμενικές εκτιμήσεις, βάσει της αρχής της *εύλογης αξίας*.
- Τα Ε.Λ.Π. στοχεύουν στην προστασία της βιωσιμότητας της επιχείρησης και συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο. Ο μέτοχος αντιμετωπίζεται ως μακροχρόνιος έως και μόνιμος κάτοχος των μετοχών, με το ενδιαφέρον του να εστιάζεται στην πρόοδο και ανάπτυξη της εταιρείας, από την οποία προσδοκά μακροπρόθεσμα οφέλη μέσω της ανάπτυξης και της προόδου της εταιρείας. Τα Δ.Λ.Π. στοχεύουν στην βελτίωση της λειτουργικότητας των Χρηματιστηρίων και αντιμετωπίζουν τον μέτοχο ως προσωρινό ή στιγμιαίο, ο οποίος ανεξάρτητα από την πρόοδο και ανάπτυξη της εταιρείας, επιδιώκει την άμεση ωφέλειά του μέσω των χρηματιστηριακών συναλλαγών.

Τόσο η πολυπλοκότητα ορισμένων θεμάτων και ο αριθμός των επιλογών κατά Ε.Λ.Π. στον υπολογισμό κάποιων κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων, όσο και η ελάχιστη έως μηδενική εμπειρία οδήγησαν κατά την εθελούσια μετατροπή κατά Δ.Λ.Π. των οικονομικών καταστάσεων που είχαν συνταχθεί σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π., σε αρκετά σφάλματα (Φίλος Γ., 2003). Η σημαντικότερη διαφορά που εντοπίστηκε όσον αφορά τη δομή και το περιεχόμενο του Ισολογισμού είναι ότι «στον ισολογισμό δεν γίνεται ανάλυση της αξίας ενσώματων ή ασώματων παγίων στοιχείων σε επιμέρους κατηγορίες και αναφέρονται μόνο τα συνολικά μεγέθη».

Η εναρμόνιση που επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό με τη συμμόρφωση του Ε.Γ.Λ.Σ. και των Ν. 2190/1920 και Ν. 3190/1955 προς τις οδηγίες της Ε.Ε. ελαχιστοποίησε τις διαφορές των βασικών λογιστικών αρχών του 2190/1920 και των Δ.Λ.Π., βάσει των οποίων συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις.

¹ Ως *εύλογη αξία* νοείται η πραγματική ή τρέχουσα ή ανακτήσιμη αξία ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου. Στο Grant Thornton, 2004, *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα*, Αθήνα: Grant Thornton, τ. Α', σ. 379

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η διαδικασία της αποτίμησης μιας επιχείρησης έχει σκοπό τον προσδιορισμό μιας Εύλογης Αγοραίας Αξίας, για τον υπολογισμό της οποίας εφαρμόζονται διεθνώς διάφορες μεθοδολογίες

Η βασική αρχή των μεθοδολογιών Αποτίμησης είναι η συνεκτίμηση της μέχρι του παρόντος οικονομικής πορείας της εταιρείας και της μελλοντικής προοπτικής της, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τους γενικότερους κινδύνους της αγοράς όσο και τους συγκεκριμένους κινδύνους που πιθανόν να απειλήσουν την εξέλιξη της επιχείρησης.

Η ακριβής αποτίμηση των επιχειρήσεων είναι δυσεπίλυτο εγχείρημα κυρίως λόγω των αντικειμενικών δυσκολιών στην κατασκευή μαθηματικών μοντέλων που να συνεκτιμούν όλα τα κριτήρια που μπορεί να επηρεάσουν τη διαμόρφωση της Καθαρής Θέσης των επιχειρήσεων, καθώς και λόγω της υποκειμενικότητας των πωλητών και αγοραστών ως προς τις προοπτικές και εκτιμήσεις τους. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι είναι δύσκολο να υπάρξει ακριβής μέτρηση της μεταβολής στην Καθαρή Θέση των επιχειρήσεων και ότι η επιρροή στη λογιστικής αποτίμηση της Κ.Θ. τους αποτελεί προσέγγιση που χρήζει κριτικής διερεύνησης.

Ο οριστικός προσδιορισμός της εύλογης αγοραίας αξίας μιας επιχείρησης διαμορφώνεται κυρίως από το αποτέλεσμα της αποτίμησης της Κ.Θ, λαμβάνοντας υπόψη τα όποια αντικειμενικά κριτήρια και τις υποκειμενικές εκτιμήσεις που καταλήγουν σε ένα κοινά αποδεκτό αποτέλεσμα στο δεδομένο χρονικό σημείο από τους πωλητές και τους αγοραστές. Η εκτίμηση της Καθαρής Θέσης επηρεάζεται και διαμορφώνεται από την αξία αποτίμησης των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού.

Στόχος της έρευνας είναι να εντοπιστούν οι διαφορές που προέκυψαν στο μέγεθος των Στοιχείων του Ενεργητικού σε εισηγμένες εταιρίες στο Χ.Α.Α. μεταξύ των Ισολογισμών που καταρτίστηκαν με τα Ε.Λ.Π. και τα Δ.Λ.Π. Ως εκ τούτου, πραγματοποιείται σύγκριση των λογιστικών δεδομένων του Ενεργητικού των επιχειρήσεων, τα οποία απεικονίζονται ταυτόχρονα με δύο διαφορετικά λογιστικά πρότυπα: με βάση τις αρχές των Ε.Λ.Π. και τις αρχές των Δ.Λ.Π.

Οι μεταβολές που εμφανίστηκαν στο σύνολο του Ενεργητικού των επιχειρήσεων, είναι αποτέλεσμα των επιμέρους μεταβολών των λογαριασμών της περιουσίας, οι οποίες οφείλονται στις αλλαγές που προκλήθηκαν στην αποτίμηση των στοιχείων αυτών από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π.

Τα δεδομένα που αντλήθηκαν από τους Ισολογισμούς των επιχειρήσεων, αναλύονται για το σύνολο του υπο-κλάδου «Τουρισμός & Αναψυχή», καθώς και για τις επιμέρους κατηγορίες. Επισημαίνονται επίσης οι κυριότερες διαφορές που διαμορφώνουν τη συνολική μεταβολή των στοιχείων του Ενεργητικού των επιχειρήσεων, καθώς και το είδος της μεταβολής των επιμέρους λογαριασμών για κάθε κατηγορία επιχειρήσεων και για το σύνολο του υπο-κλάδου.

5. ΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ ΤΙΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ Δ.Λ.Π.

Η εύλογη αξία στην οποία αποτιμώνται τα «γήπεδα – οικόπεδα» και «κτίρια» που είχαν στην κατοχή τους οι επιχειρήσεις την 1η Ιανουαρίου 2004, υπολογίστηκε ως τεκμαρτό κόστος στο χρόνο μετάβασης από τα Ε.Λ.Π. στα Δ.Λ.Π. Η προκύπτουσα υπεραξία πιστώνεται στα κέρδη εις νέον. Οι αξίες αυτές εμφανίζονται μειωμένες κατά τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και την ενδεχόμενη απαξίωση των παγίων. Τα Αποτελέσματα Χρήσεως επιβαρύνονται με τις αποσβέσεις, οι οποίες διενεργούνται με τη σταθερή μέθοδο για όλη τη διάρκεια την εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Η αποτίμηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων προβλέπεται από το Δ.Λ.Π. 38. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται στην τιμή κτήσεως τους, μειωμένα κατά τις συσσωρευμένες αποσβέσεις, που διενεργούνται με τη σταθερή μέθοδο, και επιβαρύνουν τα Αποτελέσματα Χρήσης.

Οι ενσώματες και οι ασώματες ακινητοποιήσεις, όπως και άλλα μη κυκλοφοριακά περιουσιακά στοιχεία, ελέγχονται για το ενδεχόμενο ζημίας απομείωσης, όταν οι συνθήκες συγκλίνουν στην πιθανότητα η λογιστική αξία τους να μην μπορεί να ανακτηθεί. Όταν η λογιστική αξία κάποιου περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του (την μεγαλύτερη μεταξύ της «καθαρής τιμής πώλησης» και της «αξίας χρήσης»), τότε η αντίστοιχη ζημία απομείωσης του καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσης. Η αναστροφή της ζημίας απομείωσης των περιουσιακών στοιχείων που είχε λογιστεί και καταχωρηθεί σε προηγούμενα έτη, γίνεται μόνο όταν υπάρχουν ικανές ενδείξεις ότι η απομείωση αυτή δεν υπάρχει πλέον ή έχει μειωθεί, και καταχωρείται σαν έσοδο στα αποτελέσματα χρήσης. Οι επενδύσεις σε ακίνητα παρακολουθούνται ως μακροπρόθεσμες επενδύσεις και αποτιμώνται στην τρέχουσα τιμή τους, η οποία προσδιορίζεται από ανεξάρτητους αναγνωρισμένους εκτιμητές ακινήτων. Μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως.

Τα ενσώματα πάγια, εκτός των ακινήτων, αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως, που περιλαμβάνει όλες τις άμεσες δαπάνες για την απόκτησή τους, μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις ζημίες απομείωσης. Τα περιουσιακά στοιχεία απεριόριστης ωφέλιμης ζωής που δεν αποσβένονται υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους, κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ενώ τα αποσβεζόμενα περιουσιακά στοιχεία υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους, όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι η λογιστική αξία τους δεν θα ανακτηθεί.

Τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ αυτής του κόστους κτήσεως ή παραγωγής και της καθαρής ρευστοποιήσιμης τιμής, που είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης των αποθεμάτων μειωμένη κατά το εκτιμώμενο κόστος ολοκλήρωσης της παραγωγής και πραγματοποίησης της πώλησης (Grant Thornton, 2004). Ο προσδιορισμός του κόστους αποθεμάτων γίνεται με τις μεθόδους FIFO και Μέσου

Σταθμικού Κόστους, και περιλαμβάνει τις δαπάνες απόκτησης ή παραγωγής των αποθεμάτων και τις δαπάνες μεταφοράς τους.

Στο λογαριασμό των διαθεσίμων περιλαμβάνονται τα ταμειακά διαθέσιμα, οι καταθέσεις όψεως και οι καταθέσεις προθεσμίας βραχείας διάρκειας. Επίσης, για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, περιλαμβάνονται και οι Τραπεζικές υπεραναλήψεις στα ταμειακά διαθέσιμα.

Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων που διαπραγματεύονται σε χρηματιστηριακές ή άλλες αγορές, επιτυγχάνεται βάσει των δημοσιευμένων τιμών κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού προσδιορίζονται βάσει της τιμής προσφοράς, ενώ αυτά του παθητικού βάσει της τιμής ζήτησης. Ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων που δεν διαπραγματεύονται σε αγορές, επιτυγχάνεται βάσει των τεχνικών αποτίμησης και των παραδοχών για τα ισχύοντα δεδομένα της αγοράς κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Η Καταχώρηση και Αποτίμηση Χρηματοπιστωτικών Μέσων, με εξαίρεση ορισμένων διατάξεων όπως για τη χρησιμοποίηση της εύλογης αξίας, καθορίζονται από το Δ.Λ.Π. 39.

Οι επενδύσεις που αποσκοπούν στο βραχυπρόθεσμο κέρδος και περιλαμβάνουν μετοχές εισηγμένες στο Χ.Α.Α. και μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων, μετά την αρχική τους καταχώρηση, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, που προσδιορίζεται από την τρέχουσα χρηματιστηριακή αξία την ημέρα κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων. Το αποτέλεσμα που προκύπτει από την αποτίμηση, καταχωρείται στα αποτελέσματα χρήσεως. Τα χρεόγραφα και οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες ταξινομούνται ως εξής:

- Τα χαρτοφυλάκια χρεογράφων που αποκτώνται με σκοπό το κέρδος, αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους και οι μεταβολές τους καταχωρούνται στα αποτελέσματα.
- Τα διαθέσιμα για πώληση χρεόγραφα – συμμετοχές, κατά την απόκτηση των οποίων δεν υπήρχε ο σκοπός του κέρδους, αποτιμώνται στο κόστος μείον τις τυχόν ζημίες απομείωσης.

Οι απαιτήσεις από πελάτες καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους, ενώ μεταγενέστερα αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος με τη χρήση του πραγματικού επιτοκίου, αφαιρούμενων και των ζημιών απομείωσης. Το ποσό της ζημίας απομείωσης εμφανίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως.

Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση καταχωρείται για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές, εκτός αν αυτή προκύπτει από υπεραξία που θεωρείται αναβαλλόμενο έσοδο και η απόσβεσή της δεν εκπίπτει φορολογικά ή από αρχική καταχώρηση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης σε συναλλαγή που δεν αφορά συνένωση επιχειρήσεων και δεν επηρέασε όταν πραγματοποιήθηκε ούτε το λογιστικό ούτε το φορολογητέο αποτέλεσμα. Η εκτίμησή του γίνεται βάσει των φορολογικών

συντελεστών που ισχύουν κατά την ημερομηνία του ισολογισμού. Ενώ το αρχικό ΔΛΠ 12 επέτρεπε την καταχώρηση μίας αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης σε σχέση με τις αναπροσαρμογές περιουσιακών στοιχείων, το αναθεωρημένο ΔΛΠ 12 την απαιτεί. Επίσης, ορίζει ότι οι φορολογικές επιπτώσεις, σύμφωνα με τη διαδικασία ανάκτησης ή διακανονισμού της λογιστικής αξίας των στοιχείων του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων μιας επιχείρησης, αποτελούν τη βάση της αποτίμησης των αναβαλλόμενων φορολογικών Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων.

Για τον υπολογισμό του αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος λαμβάνεται υπόψη η φορολογική βάση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, η οποία συγκρίνεται με τη λογιστική αξία. Η διαφορά της λογιστικής αξίας μείον τη φορολογική βάση, πολλαπλασιαζόμενη με τον κατάλληλο φορολογικό συντελεστή αποδίδει το ποσό του αναβαλλόμενου φόρου.

Θυγατρικές επιχειρήσεις είναι αυτές οι οποίες διοικούνται και ελέγχονται, άμεσα ή έμμεσα, από τη μητρική μέσω της κατοχής της πλειοψηφίας των μετοχών της. Οι συγγενείς επιχειρήσεις δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστούν θυγατρικές ή συμμετέχοντες σε κοινοπραξία, αλλά μπορεί να ασκηθεί σημαντική επιρροή σε αυτές από μία επιχείρηση που μπορεί να κατέχει έως και το 30% των δικαιωμάτων ψήφου.

Η υπεραξία κατά την ημερομηνία κήσεως μιας θυγατρικής εταιρείας εκτιμάται ως η διαφορά μεταξύ του κόστους κήσεως και της εύλογης αξίας επί του καθαρού ενεργητικού της θυγατρικής. Κατά την εξαγορά θυγατρικών επιχειρήσεων συμπεριλαμβάνεται στις ασώματες ακινητοποιήσεις η υπεραξία τους. Για κάθε ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας, αξιολογείται η ανακτησιμότητα της λογιστικής αξίας της υπεραξίας. Όταν η λογιστική αξία είναι μεγαλύτερη από το ανακτήσιμο ποσό, σχηματίζεται πρόβλεψη υποτίμησης. Το αποτέλεσμα από την πώληση μιας επιχείρησης περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας της επιχείρησης.

6. ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Στην εμπειρική μελέτη της παρούσας εργασίας εξετάζεται η διαφορά στα μεγέθη του Ισολογισμού μετά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π. στην κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, κατόπιν ελέγχου σε ένα δείγμα επιχειρήσεων από τον υπο-κλάδο «Ταξίδια – Αναψυχή» για την περίοδο 2004-2005. Βασική προϋπόθεση για την διεξαγωγή της έρευνας, ήταν να είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.) όλες οι εταιρείες που περιελήφθησαν στην έρευνα αυτή.

Το σύνολο των εισηγμένων επιχειρήσεων στο Χ.Α.Α το 2004 που συγκροτούν τον υπο-κλάδο «Ταξίδια - Αναψυχή» αποτελείται από 14 συνολικά επιχειρήσεις, από τις οποίες αναλύθηκαν οι 12, αφού εξαιρέθηκαν η Ιντραλότ και ο ΟΠΑΠ, λόγω της μη σχετικότητάς τους με την ευρύτερη τουριστική αγορά και για τη διασφάλιση ομοιογένειας. Οι 12 επιχειρήσεις εντάσσονται στις δραστηριότητες των αεροπορικών

μεταφορών (1 επιχείρηση), των ξενοδοχειακών υπηρεσιών (4 επιχειρήσεις), της εστίασης (1 επιχείρηση), των ταξιδιών και τουρισμού (6 επιχειρήσεις).

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη σύγκριση των λογιστικών δεδομένων του Ενεργητικού, τα οποία εμφανίζονται ταυτόχρονα με τα Ε.Λ.Π. και τα Δ.Λ.Π.

Η επεξεργασία των στοιχείων των επιχειρήσεων που περιλήφθηκαν στην εμπειρική μελέτη, έγινε συνολικά για τον υπο-κλάδο «Τουρισμός & Αναψυχή», για τις επιμέρους κατηγορίες, για κάθε επιχείρηση όπου κρίθηκε αναγκαίο, καθώς και ανά λογαριασμό του Ενεργητικού.

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συνολική εικόνα του υπο-κλάδου «Ταξίδια & Αναψυχή» εμφανίζει μειωμένη αποτίμηση των Στοιχείων του Ενεργητικού με τα ΔΛΠ κατά € -27.829.090, ποσοστό 1,03% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με τα ΕΛΠ (Πίνακας 1, Διάγραμμα 1). Η μέγιστη θετική τιμή μεταξύ των μεταβολών σημειώθηκε στα μεγέθη της εταιρείας Autohellas A.T.E.E. (Hertz) κατά 44.657.133,00 €, ενώ τη μεγαλύτερη μείωση εμφάνισε η εταιρεία ANEK ΑΕ κατά -107.500.000 €.

Η τιμή του Μέσου Όρου (αριθμητικός μέσος) των μεταβολών είναι -2.319,09 €. Η τιμή του Διάμεσου των συνολικών τιμών είναι 121,50. Η Τυπική Απόκλιση του συνόλου του πληθυσμού, η οποία αποτελεί μέτρο της διασποράς των τιμών σε σχέση με την τιμή του Μέσου Όρου (αριθμητικού μέσου) είναι 36.961.030.

Ειδικότερα, για τη δραστηριότητα των «Αεροπορικών Μεταφορών» η μετάβαση από τα Ε.Λ.Π. στα Δ.Λ.Π. είχε θετικά αποτελέσματα αφού το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της Αεροπορικής Εταιρείας Αιγαίου Α.Ε. σημείωσε αύξηση 35.418.990 €, που αντιστοιχεί στο 38,67% του Ενεργητικού της. Η μοναδική εταιρεία στην κατηγορία της «Εστίασης», Olympic Catering Α.Ε., εμφάνισε θετική μεταβολή στην αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της, κατά 11.259.000 €, που ισοδυναμεί με το 33,61% του Ενεργητικού της.

Η αύξηση τόσο στην Αεροπορική Εταιρεία Αιγαίου Α.Ε. όσο και στην Olympic Catering Α.Ε. οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό, 51,40% για την πρώτη και 75,22% για τη δεύτερη, στην αποτίμηση των «Ενσώματων Παγίων Στοιχείων» τους.

Αντίθετα στην κατηγορία των Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων παρατηρήθηκε αρνητική μεταβολή -4.936.320 €, που αναλογεί στο 0,84 % του Ενεργητικού των 4 εταιρειών. Η μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή αφορά την «Αποτίμηση Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων» ακολουθούμενη από την «Αποτίμηση Ενσώματων Παγίων» και την «Αποτίμηση Αποθεμάτων», ενώ αυξήσεις σημειώθηκαν στις «Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις», για όλες τις εταιρείες του υπο-κλάδου. Συγκεκριμένα η εταιρεία Γ.Ε.Κ.Ε. Α.Ε. (Ξενοδοχείο President) παρουσιάζει αρνητική ποσοστιαία μεταβολή την 31/2/2004 κατά -2,46% στο σύνολο των στοιχείων του Ενεργητικού,

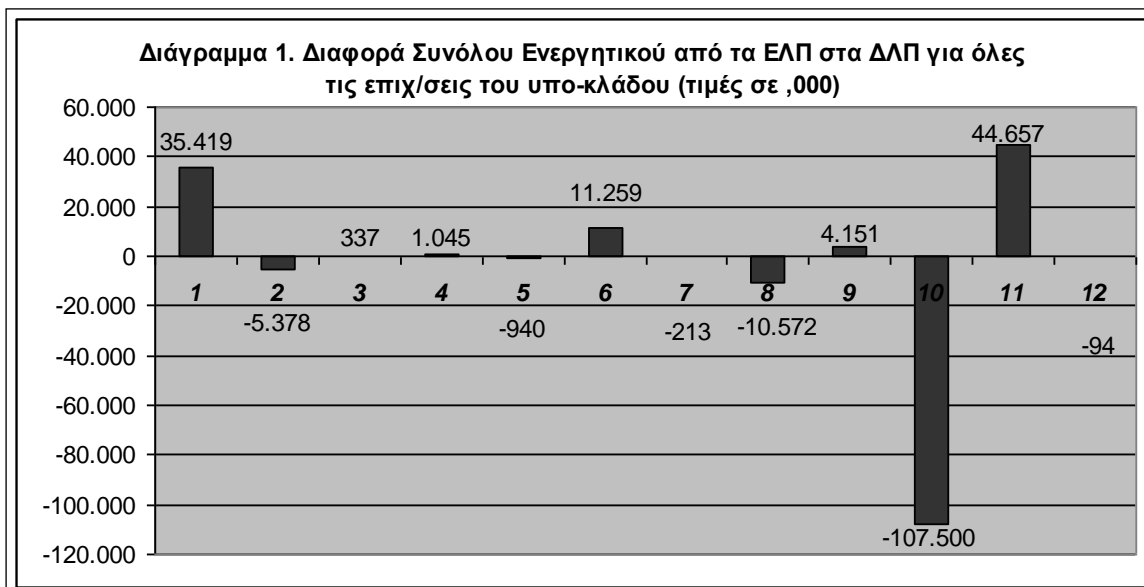
όπως και η εταιρεία ΙΟΝΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ εμφανίζει την 31/12/2004 αρνητική μεταβολή με τιμή ίση με -2,05%, ενώ οι εταιρείες ΛΑΜΨΑ Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ και ΑΣΤΗΡ ΠΑΛΑΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ Α.Ξ.Ε. παρουσιάζουν θετική μεταβολή με τιμές 0,33% και 0,56% αντίστοιχα.

Η δραστηριότητα «Ταξίδια και Τουρισμός» σημείωσε μείωση στο σύνολο του Ενεργητικού των 6 επιχειρήσεων, ύψους -69.570.770 €, που αναλογεί στο -3,48 %. Η μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή αφορά τις «Επενδύσεις σε θυγατρικές επιχειρήσεις» (51,08% της συνολικής μείωσης των στοιχείων Ενεργητικού των 6 επιχειρήσεων της δραστηριότητας), τις «Ενσώματες ακινητοποιήσεις» (23,56%), τις «Ασώματες ακινητοποιήσεις» (19,02%), τις «Επενδύσεις σε συγγενείς και λοιπές επιχειρήσεις» (16,20%) και τις «Λοιπές βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις» (15,63%). Η μεγαλύτερη αύξηση αφορά το λογαριασμό «Πελάτες και Απαιτήσεις» (9,59%), στον οποίο περιλαμβάνονται οι Απαιτήσεις από συνδεδεμένες επιχειρήσεις και λοιπές απαιτήσεις, ακολουθούμενο από τους λογαριασμούς «Προκαταβολές» (8,85%) και «Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση» (8,31%).

Οι μεταβολές των στοιχείων του Ενεργητικού των επιχειρήσεων της κατηγορίας «Ταξίδια και Τουρισμός» ανά εταιρεία, εμφανίζουν την εταιρεία ANEK ΑΕ με την μεγαλύτερη μείωση των στοιχείων του Ενεργητικού της κατά € 107.500.000, ποσοστό -19,91%, η οποία οφείλεται κυρίως στην αποτίμηση των «Ενσώματων Ακινήσεων». Τη δεύτερη ονομαστική μείωση κατέγραψε η επιχείρηση ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΗΣ ΜΚΝ ΑΕ με € 10.571,560, που αποτελεί και τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση (25,40%). Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις της ομάδας των επιχειρήσεων, η AUTOHELLAS Α.Τ.Ε.Ε. (HERTZ) παρουσιάζει τη μεγαλύτερη θετική μεταβολή στα στοιχεία του Ενεργητικού της κατά € 44.657.130, ποσοστό 20,80%, η οποία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό (68,31%), στην αποτίμηση των «Ενσώματων παγίων στοιχείων» της, ενώ μικρή έως ασήμαντη θετική μεταβολή εμφανίστηκε στο Ενεργητικό των εταιρειών ΝΕΛ Α.Ε. κατά 0,13%, ΜΙΝΩΪΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ κατά 0,51%, και ΑΤΤΙΚΑ Α.Ε. κατά 0,04%.

Πίνακας 1. Μεταβολές του συνολικού Ενεργητικού από τα ΕΛΠ στα ΔΛΠ για όλες τις επιχ/σεις του υπο-κλάδου (τιμές σε ,000)

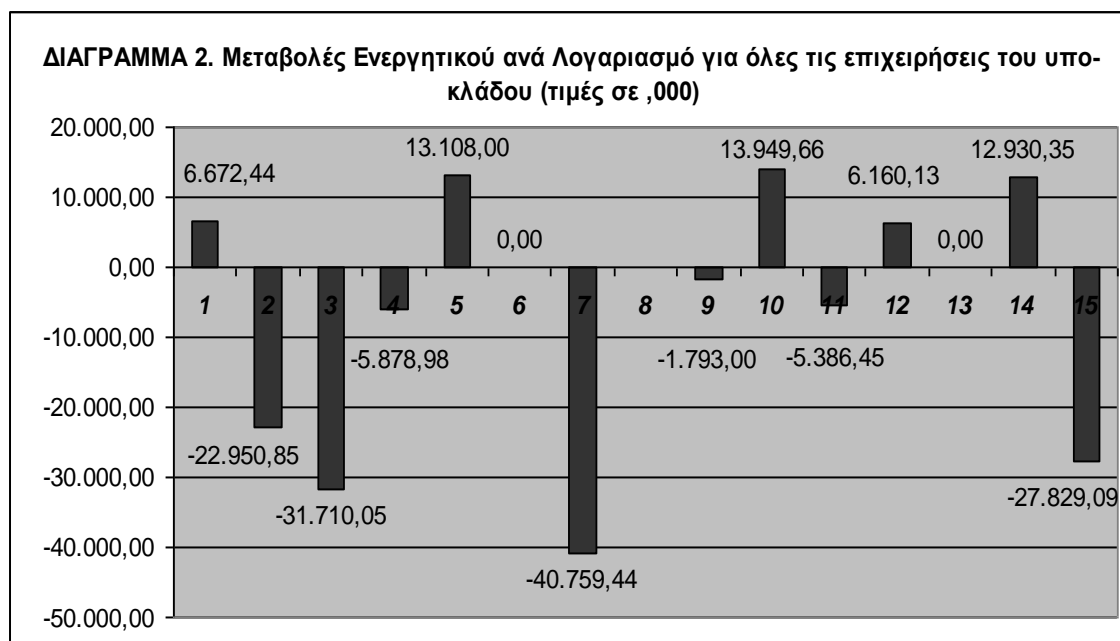
	Επιχείρηση	Ποσό
1	ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΕ (ΑEGEAN AIRLINES)	35.419,00
2	ΙΟΝΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	-5.378,00
3	ΛΑΜΨΑ Α.Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	337,00
4	ΑΣΤΗΡ ΠΑΛΑΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ Α.Ξ.Ε.	1.045,00
5	ΓΕΚΕ ΑΕ	-940,00
6	OLYMPIC CATERING Α.Ε	11.259,00
7	ΝΕΛ ΑΕ	-213,00
8	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΗΣ ΜΚΝ ΑΕ	-10.572,00
9	ΜΙΝΩΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ Α.Ε.	4.151,00
10	ΑΝΕΚ ΑΕ	-107.500,00
11	AUTOHELLAS Α.Τ.Ε.Ε. (HERTZ)	44.657,00
12	ΑΤΤΙCΑ Α.Ε. ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ	-94,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ	-27,829,09

Σημείωση: Οι αριθμοί **1** – **12**, του οριζόντιου άξονα αφορούν στην αντιστοίχιση των Επιχειρήσεων του Πίνακα 1.

Η συνολική εικόνα των περιουσιακών μεταβολών ανά λογαριασμό του Ενεργητικού για τον υπο-κλάδο «Γαξίδια – Αναμυχή» δίνεται στον παρακάτω πίνακα 2 και στο Διάγραμμα 2 που ακολουθεί:

Πίνακας 2. Διαφορές Ενεργητικού ανά λογαριασμό για το σύνολο των Επιχειρήσεων του υπο- κλάδου		
	Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	
1	Ενσώματα πάγια στοιχεία	6.672,44
2	Αύλα περιουσιακά στοιχεία	-22.950,85
3	Επενδύσεις και Συμμετοχές	-31.710,05
4	Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	-5.878,98
5	Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	13.108,00
6	Χρηματοοικονομικά στοιχεία	0,00
7	Σύνολο μη κυκλοφορούντων στοιχείων Ενεργητικού	-40.759,44
8	Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	
9	Αποθέματα	-1.793,00
10	Πελάτες και Απαιτήσεις	13.949,66
11	Λοιπά κυκλοφορ. στοιχεία ενεργητικού	-5.386,45
12	Προκαταβολές	6.160,13
13	Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	0,00
14	Σύνολο κυκλοφορούντων στοιχείων Ενεργητικού	12.930,35
15	Σύνολο Ενεργητικού	-27.829,09

Σημείωση: Οι αριθμοί *1 – 15*, του οριζόντιου άξονα αφορούν στην αντιστοίχιση των Λογαριασμών του Πίνακα 2.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παρούσα έρευνα, κατά την σύγκριση του 2004 τόσο για το Ε.Γ.Λ.Σ. όσο και για τα Δ.Λ.Π., δεν είναι μονοδιάστατα και χρήζουν αναλυτικής διατύπωσης και κριτικής.

Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι μετά την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. τα Στοιχεία του Ενεργητικού για το σύνολο του υπο-κλάδου «Τουρισμός - Αναψυχή» μειώθηκαν, όπως εμφανίζονται στους Πίνακες 1 και 2 και στα Διαγράμματα 1 και 2.

Η συνολική αρνητική μεταβολή, όπως εμφανίζεται στον Πίνακα 2 και το Διάγραμμα 2, οφείλεται κατά σειρά στην αρνητική αποτίμηση των λογαριασμών «Επενδύσεις και Συμμετοχές», «Άυλα περιουσιακά στοιχεία», «Λοιπές Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις», «Λοιπά Κυκλοφορούντα Στοιχεία Ενεργητικού» και «Αποθέματα». Τη μεγαλύτερη κατά σειρά θετική μεταβολή εμφάνισαν οι λογαριασμοί «Πελάτες και Απαιτήσεις», «Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις», «Ενσώματα Πάγια» και «Προκαταβολές».

Όσον αφορά τις επιμέρους επιχειρήσεις της δραστηριότητας «Τουρισμού - Αναψυχής», οι μοναδικές επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται είναι των «Αεροπορικών μεταφορών» και της «Εστίασης» κατέγραψαν σχετικά σημαντική αύξηση στα Στοιχεία του Ενεργητικού τους, λόγω της αποτίμησης των «Ενσώματων Παγίων Στοιχείων» τους.

Η ομάδα των «Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων» εμφάνισε μείωση στα Στοιχεία του Ενεργητικού, λόγω κυρίως της αποτίμησης «Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων» και

«Ενσώματων Παγίων», παρά τις αυξήσεις στις «Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις».

Στο Ενεργητικό των επιχειρήσεων της δραστηριότητας «Ταξίδια και Τουρισμός» καταγράφηκε μείωση, η οποία κυρίως οφείλεται στο λογαριασμό «Επενδύσεις σε θυγατρικές επιχειρήσεις», «Ενσώματες ακινητοποιήσεις», «Ασώματες ακινητοποιήσεις» και «Επενδύσεις σε συγγενείς και λοιπές επιχειρήσεις». Οι λογαριασμοί που κατέγραψαν αύξηση στο Ενεργητικό των επιχειρήσεων της δραστηριότητας είναι «Πελάτες και Απαιτήσεις», «Προκαταβολές» και «Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση».

Συμπερασματικά επισημαίνεται ότι ο επηρεασμός των επιχειρήσεων που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, είναι αρνητικός από τα Δ.Λ.Π. και αυτό διότι η αποτίμηση των στοιχείων του Ενεργητικού παίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση των καταστάσεων. Οι διαφορές που προκύπτουν στους ισολογισμούς των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις αεροπορικές μεταφορές, στα ξενοδοχεία, στην εστίαση, και στα ταξίδια & τουρισμός, πέραν από τις αιτίες που τις έχουν προκαλέσει και την επίδρασή τους στην αποτίμηση των επιχειρήσεων, είναι ιδιαίτερες σημαντικές διότι προσέδωσαν ομοιομορφία και ενιαία δομή, ενισχύοντας την αξιοπιστία της πληροφόρησης.

Από τις παραπάνω επισημάνσεις μπορεί να διατυπωθεί ως γενικό συμπέρασμα ότι οι μεταβολές στο Ενεργητικό των εισηγμένων στο Χ.Α.Α. επιχειρήσεων του υποκλάδου «Τουρισμός - Αναψυχή», ελάχιστα έως καθόλου επηρεάστηκαν από την συνάφεια του αντικειμένου δραστηριότητας των επιχειρήσεων, αφού ακόμα και στις επιμέρους ομοειδείς «κατηγορίες» επιχειρήσεων παρατηρήθηκαν ανομοιογενείς μεταβολές. Επομένως, σημαντικότερο παράγοντα των μεταβολών του Ενεργητικού των επιχειρήσεων λόγω της μετάβασης στα Δ.Λ.Π. αποτέλεσαν οι διακυμάνσεις των επιμέρους μεγεθών – λογαριασμών του Ενεργητικού, ανεξάρτητα από την ταυτόσημη ή ομοειδή δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Συνεπώς, η επίδραση στη μεταβολή των στοιχείων του Ενεργητικού των επιχειρήσεων από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. δεν φαίνεται από την παρούσα έρευνα ότι συνδέεται με το αντικείμενο των επιχειρήσεων. Η επιβεβαίωση ή η απόρριψη αυτής της εκτίμησης μπορεί να προκύψει από μια εκτενέστερη έρευνα, με ευρύτερο δείγμα που να περιλαμβάνει περισσότερους υποκλάδους, ώστε να αποτυπωθεί ολοκληρωμένη άποψη ως προς το βαθμό και το είδος επίδρασης κάθε συγκεκριμένου λογαριασμού στη μεταβολή των στοιχείων του Ενεργητικού ή και του Ισολογισμού συνολικά των επιχειρήσεων μετά την εφαρμογή των Δ.Λ.Π.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α) Ξενόγλωσση

- Al-Basteki, H. (1995). The voluntary Adoption of International Accounting Standards by Bahraini Corporations. *Advances in International Accounting*, 47- 64
- Apostolou A., Dimitras A., Kosmidou K. (2010). Bank efficiency estimation and the change of Accounting Standards: Evidence from Greece. *International Journal of Managerial and Financial Accounting*, Vol. 2, No. 1 ,p.p 20-39
- Apostolou A., Dimitras A., (2010).Credit risk modelling and Change of Accounting Standards: Evidence from the adoption of IFRS in Greece. *Journal of Financial Decision Making*, 2010, Vol 6, No 2
- Apostolou A., Dimitras A., Tsamis A., (2006). The Transition Phase to International Accounting Standards (IFRS) and Financial Information. 5th Annual Conference of the Association of Financial and Accounting Scientists of Greece & the Department of Accounting & Finance of the University of Macedonia. Thessaloniki, pp. 15.
- Barth, M., W. Landsman, and M. Lang (2005). *International Accounting Standards and Accounting Quality*. Working Paper, Stanford University
- Diakomihalis N. Mihail, Georgakopoulou Eleftheria (2007). Changes and implications in the Auditing procedure from the implementation of International Financial Reporting Standards. *Review of Economic Sciences*. Vol. 11, pp 81-92
- El-Gazzar, M. S., M. P. Finn, and R. Jacob (1999). An Empirical Investigation of Multinational Firms' Compliance with International Accounting Standards. *The International Journal of Accounting*, 34 (2), 239 – 248
- Hung M., Subramanyam K. R. (2005). Financial statement effects of adopting international accounting standards: the case of Germany. *Review of Accounting Studies*, Vol. 12 (4), pp. 623-657
- Larson, R. K., and D. L. Street (2004). Convergence with IFRS in an Expanding Europe: Progress and Obstacles Identified by Large Accounting Firms' Survey. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 13, 89 – 119
- Lin, Z. J., and F. Chen (2005). Value Relevance of International Accounting Standards Harmonization: Evidence from A- and B- Share Markets in China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 14, 79 – 103
- Murphy, B. A. (1999). Firm Characteristics of Swiss Companies that Utilize International Accounting Standards. *The International Journal of Accounting*, 34 (1), 121 – 131
- Rahman, A., H. Perera, and S. Ganesh (2002). Accounting Practice Harmony, Accounting Regulation and Firm Characteristics. *Abacus*, 38 (1), 46 – 74
- Sami, H., and H. Zhou (2004). A Comparison of Value Relevance of Accounting Information in the Different Segments of the Chinese Stock Market. *The International Journal of Accounting*, 39, 403 – 427

- Schipper, Katherine (2005). The introduction of International Accounting Standards in Europe: Implications for international convergence. *European Accounting Review*, Vol.14 (1), pp. 101-126
- Spathis C., Georgakopoulou E. (2007). The adoption of IFRS in South Eastern Europe: the case of Greece. *International Journal of Financial Services Management* Vol.2 (1-2), pp.50-63
- Street, L. D., and J. S. Gray (2002). Factors Influence the Extent of Corporate compliance with International Accounting Standards: Summary of a Research Monograph. *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, 11, 51 – 76
- Street, L. D., J. S. Gray, and M. S. Bryant (1999). Acceptance and Observance of International Accounting Standards: An Empirical Study of Companies Claiming to comply with IASs. *The International Journal of Accounting*, 34, (1), 11 - 48
- Tarca, A. (2002). International Convergence of Accounting Practices: Choosing Between IAS and US GAAP. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 15, (1), 60 – 91
- Whittington, G. (2005). The adoption of International Accounting Standards in the European Union. *European Accounting Review*, Vol. 14 (1), 2005 , pp. 127-153
- Zimmermann, J., and I. Gontcharov (2003). Do Accounting Standards Influence the Level of Earnings Management? Evidence from Germany. London Business School, Working Paper No. 041 ACCT. 041

B) Ελληνική

- Βρουστούρης, Π. & Πρωτοψάλτης, Ν. (2002). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες: Πρακτική ανάλυση και ερμηνεία με Λογιστικά Παραδείγματα εφαρμογής, Πειραιάς: Σ.Ο.Ε.Λ.
- Γρηγοράκος, Θ. (2007). Σχέδιο Λογαριασμών και Υποδείγματα Οικονομικών Καταστάσεων, Αθήνα: Σάκκουλας
- Διακομιχάλης Ν. Μιχαήλ, Τούντας Κανέλλος (2007). Διάφορες στην αποτίμηση της Καθαρής Θέσης των επιχειρήσεων μετά την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων: Μια εμπειρική προσέγγιση. 6ο Ετήσιο Συνέδριο του Συνδέσμου Επιστημόνων Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής Ελλάδος & του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστημίου Πατρών. 14/15 Δεκεμβρίου 2007, Πάτρα
- Φίλος, Γ. (2003). «Τα δέκα πλέον συνήθη σφάλματα στην εφαρμογή των Δ.Λ.Π.», *Λογιστής*, τ. 574
- Φίλος, Γ. (2002). «Ανάλυση (των κατά Δ.Λ.Π.) οικονομικών καταστάσεων», *Λογιστής*, τ. 567
- Grant Thornton (2004). Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Αθήνα: Grant Thornton, τ. Α΄ & Β΄,